

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Яблуновська К.О.,
*асистент кафедри
методики професійного навчання
Миколаївського національного аграрного університету
м. Миколаїв, Україна*

З точки зору професійних дій викладача предметна компетентність студентів є актуальною основою викладання дисциплін природничо-наукової спрямованості, здоров'язберігаючої діяльності, реалізації здоров'язберігаючих і інклюзивних технологій, створення здоров'язберігаючого середовища, виховної роботи з розвитку екологічного мислення та формування здорового способу життя [1].

В навчальних планах педагогічних вузів в останні роки даних дисциплін відводиться все менше навчальних годин.

Природно, такий стан навчання вступає в протиріччя з вимогами суспільства і держави до здоров'я-орієнтованої професійної діяльності викладача.

Дані, отримані в ході проведеного аналізу, виявили ряд проблем і труднощів в реалізації екологічної освіти студентів закладів вищої освіти:

- слабка методична підготовка;
- низький рівень загальнотеоретичних екологічних знань;
- низький рівень екологічних знань краєзнавчого змісту;
- недостатня реалізація сучасних педагогічних технологій в області виховання екологічної культури;
- недостатність молодих спеціалістів-педагогів, які здобували екологічну компетентність в сучасних умовах, та інше.

Більшість педагогів стверджують, що екологічне виховання у системі освіти України найбільш доступне для дошкільнят і дітей шкільного віку, тоді як вища освіта потребує подальшої реформізації та розробки методичної бази.

Одною з вимог кваліфікаційної характеристики випускника психолого-педагогічного факультету є те, що педагог повинен не тільки розвинути закладену на попередніх етапах основу екологічних знань, а й завершити формування загальної культури особистості, частиною якої є екологічна культура.

Крім того, викладач закладу вищої освіти зобов'язаний здійснювати планування, організацію, координацію та контроль педагогічного процесу формування екологічної компетентності спеціалістів-аграріїв.

Це, в свою чергу, вимагає від професіонала не тільки екологічних знань, а й екоцентричного типу мислення.

Наступна проблема виявила труднощі засвоєння студентами екологічних знань інтегрованого, міжпредметного характеру, що вимагає спеціальної підготовленості педагога - знання і грамотного застосування ним еколого-краєзнавчого матеріалу.

Педагог повинен добре знати природне і техногенне середовище свого регіону, вміти проектувати зміст екологічних занять еколого-краєзнавчого змісту, адаптувати проекти для конкретної категорії студентів відповідно до їх віку та бази вже засвоєних знань.

Також, у ході аналізу встановлено, що наразі (не дивлячись на поступову реформізацію) приділяється більша увага освіті студентів аграрного профілю в області математичних, спеціальних дисциплін.

В області ж екологічної освіти, не маючи необхідної екологічної компетентності, обмежують свою діяльність лише формуванням у дітей дбайливого ставлення до об'єктів живої природи, розвитком навичок догляду за тваринами з куточка природи.

При цьому не приділяється належної уваги поглибленню вивчення екологічного середовища, формується одностороннє сприйняття навколишнього світу.

Майбутній педагог повинен розуміти, що екологічна освіта має міжпредметний характер, сприяє розвитку мислення, мовлення, ерудиції, емоційної сфери, моральному вихованню в цілому.

Розвиток у студентів уявлень про норми екологічно грамотного безпечної поведінки дозволить їм усвідомлювати себе частиною природи, відмовитися від чисто споживчого до підходу, оволодіти навичками раціонального природокористування [2].

Слід зазначити, що деякі педагоги, самі того не усвідомлюючи, формують у студентів початки прагматичного, антропоцентричного типу свідомості і таким чином закладають основи об'єктного ставлення до природи.

Поширеною помилкою є і психолого-педагогічна установка на диференціацію об'єктів природи в залежності від їх «корисності» або «шкідливості».

Виходячи з вищевикладеного, рівень екологічної компетентності студентів аграрних закладів професійної освіти напряму залежить від рівня компетентності педагога, його розуміння і використання загальної методології формування екологічної компетентності [3].

Цілеспрямован педагогічна підтримка сприятиме становленню екоцентричної свідомості у студентів, проявляючись в системі мотивів, потреб, ціннісних орієнтацій, націлених на освоєння екологічної культури [4].

Можливість практичного вирішення завдань в даному напрямку можна здійснити, на наш погляд, якщо педагог володіє:

- знаннями про природно-екологічних і соціально-екологічних зв'язків, правил екологічно безпечної життєдіяльності;
- умінням проектувати свою діяльність з точки зору екологічної безпеки, ставити мету, прогнозувати наслідки, планувати, організовувати і контролювати свою діяльність;
- готовністю відповідально ставитися до природи, наслідків своєї діяльності для екологічної безпеки навколишнього середовища, здоров'я і безпеки людей.

В сучасних умовах, при явних протиріччях між національними і загальнолюдськими цінностями, при різних орієнтирах впливу сім'ї, школи, однолітків, засобів масової інформації, у студентів можуть виникнути труднощі при вирішенні проблеми усвідомленого світоглядного самовизначення.

Це може спричинити за собою відсутність особистих переконань, рефлексії власної поведінки, «орієнтування в світі» і ін.

У зв'язку з цим педагогам важливо створити середовище, в якій студент знайшов би моральні цінності і смисли, усвідомив власну посильну роль в дозволі глобальних екологічних проблем.

Непересічне значення для формування екологічної компетентності має принципвзаємозв'язку теоретичних знань із практичною діяльністю. Мета і зміст навчання у закладі вищої освіти повинні передбачати не лише виклад науково-теоретичних положень, понять і законів, а й розкривати їх місце та значення внавколишньому світі [5].

Формування екологічної компетентності і культури особистості в процесі пізнання природи і гуманного природокористування таким чином дозволяє вирішити проблему підготовки майбутніх педагогів, здатних виховувати кваліфікованих спеціалістів

Список використаних джерел:

1. Про методологічні підходи до проектування екологічного розвитку особистості (на прикладі вищої школи) / [Ю. М. Гришаєва, С. Н. Глазачев, Ю. В. Шумилов та ін.]. // Акмеология. – 2018. – С. 1–8.
2. Деркач А. А. Розвиток в акмеології та Акмеологическое розвиток в структурі онтогенезу / А. А. Деркач, Е. В. Сайко. // Світ психології. – 2007. – С. С. 43–55.
3. Дзятковська, Е. Н. Культурологічний підхід до загального екологічного утворення / Е. Н. Дзятковська,, А. Н. Захлебний. // Педагогіка. – 2009. – №9. – С. 35–40.
4. Балл Г. О. Орієнтири сучасного гуманізму в сучасній освітній, психологічній сферах / Г. О. Балл. // Волинь. – 2009. – С. 232.
5. Яблунівська К. Теоретичні аспекти формування екологічної компетентності майбутні викладачів аграрних закладів вищої освіти / К. Яблунівська // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. – 2018. - № 15. – С. 47-53.